

MANUAL OPȚIONAL

Lenuța Movileanu
Maria Cical
Rodica Florescu

Drepturile micului cetățean

clasele III-IV

CORINT

Redactor:

Lia Decei

Coperta:

Mihai Țenovici

Desene:

Anghel Vasile Siminiuc

Tehnoredactare și procesare computerizată:

Cristina Bucuroiu

Date despre autori:

LENUȚA MOVILEANU – institutor gradul I, titular la Școala cu clasele I-VIII nr. 8 din Suceava, 25 de ani vechime, în prezent inspector de specialitate pentru învățământul primar, în cadrul ISJ Suceava. Autoare a numeroase articole de specialitate publicate în *Tribuna învățământului*, a unor materiale cu caracter metodic și auxiliare pentru învățământul primar.

RODICA FLORESCU – institutor gradul I la Școala „Ion Creangă” din Suceava, metodist, 25 de ani vechime, coautoare a unor auxiliare pentru învățământ primar. A obținut rezultate deosebite la nivel național cu elevii la Olimpiada de educație civică și la Concursul „Democrație și toleranță”.

MARIA CICAL – învățătoare gradul I la Școala „Ion Creangă” din Suceava, metodist, 27 de ani vechime, membră în Comisia națională de evaluare a Olimpiadei de cultură civică; a publicat articole în reviste de specialitate.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

MOVILEANU, LENUȚA

Drepturile micului cetățean: manual opțional pentru clasele

III-IV / Lenuța Movileanu, Maria Cical, Rodica Florescu. -

București: Corint, 2005

ISBN 973-653-779-X

I. Cical, Maria

II. Florescu, Rodica

342.7:3-053.2

Toate drepturile asupra acestei ediții sunt rezervate Editurii CORINT,
parte componentă a GRUPULUI EDITORIAL CORINT.

Dragi copii,

Voi sunteți viitorul omenirii. În voi omenirea își pune speranțele. Acum însă sunteți mici și vulnerabili. Aveți nevoie de îngrijire și protecție.

Pentru copiii din întreaga lume, la 20 noiembrie 1989, Organizația Națiunilor Unite a adoptat Convenția cu privire la drepturile copilului, care este o lege internațională.

Această lege prevede că fiecare copil are dreptul să trăiască în siguranță și să i se respecte gândurile sau ideile și recunoaște drepturi egale pentru toți copiii lumii. Fiecare copil trebuie să se bucure de aceste drepturi fără deosebire de rasă, culoare, sex, limbă, religie, opinie, naționalitate, origine, situație materială. Cei care refuză să protejeze copiii sau îi neglijează încalcă legea.

*Studiind disciplina opțională **Drepturile micului cetățean**, veți ști care vă sunt drepturile, veți recunoaște situațiile de încălcare a drepturilor copilului și veți putea pretinde respectarea lor.*

La începutul fiecărui capitol, veți întâlni, redactate pe scurt, articole din Convenția ONU cu privire la drepturile copilului.

Informați-i și pe alții despre Convenția cu privire la drepturile copilului. Cu cât sunt mai mulți copii care își cunosc drepturile și cu cât sunt mai mulți adulți care le cunosc și le respectă, lumea va fi mai bună pentru toți.

Autoarele

I

IDENTITATEA

Citiți următoarele articole din *Convenția ONU cu privire la drepturile copilului*. Comentați-le!

ARTICOLUL 1

În sensul prezentei *Convenții*, prin copil se înțelege orice ființă umană sub vârsta de 18 ani, exceptând cazurile în care legea aplicabilă copilului stabilește limita majoratului sub această vârstă.

ARTICOLUL 7

Copilul se înregistrează imediat după nașterea sa și are, prin naștere, dreptul la un nume, dreptul de a dobândi o cetățenie și, în măsura posibilului, dreptul de a-și cunoaște părinții și de a fi îngrijit de aceștia.

ARTICOLUL 30

Un copil care aparține unui grup minoritar sau populației indigene are dreptul la propria cultură și la practicarea propriei religii și limbi.

Dicționar explicativ

identitate – grup de date prin care se identifică o persoană.

minoritate – parte mai puțin numeroasă dintr-o colectivitate.

cetățean – locuitor al unei țări care se bucură de drepturi și are anumite obligații.

cetățenie – calitate de cetățean.

NUME ȘI CETĂȚENIE

NUMELE ȘI PRENUMELE

Doamna învățătoare le-a propus elevilor un joc. Fiecare a primit un număr care îi reprezenta „numele”. Pe parcursul activităților, învățătoarea li s-a adresat numai prin intermediul acestui număr. A doua zi le-a propus elevilor să continue jocul. Ei au refuzat.

Răspundeți!

1. De ce au refuzat elevii să continue jocul?
2. Cum s-au simțit copiii când numărul le-a înlocuit numele?
3. De ce avem nevoie de un nume și un prenume?
4. Ce arată numele? Dar prenumele?
5. Cunoașteți situații în care numele unei persoane a fost înlocuit cu un număr?

Discutați!

1. Care sunt principalele date personale consemnate în certificatul de naștere?
2. Când primește o persoană certificat de naștere?
3. Care este rolul acestui act?

Lucrați împreună!

1. Identificați în *Convenția ONU cu privire la drepturile copilului* articolele care se referă la identitate.
2. Un alt act cu care vă puteți legitima este carnetul de elev.
  - Observați prima filă a carnetului de elev.
  - Precizați ce date conține.
3. Un copil a comis o greșală. Când a fost prins, a spus că îl cheamă ca pe colegul său de bancă. Ce credeți că s-a întâmplat?

Rețineți!

■ Încă de la naștere, copilul are dreptul de a primi un nume, un prenume și o cetățenie. Numele arată apartenența copilului la o familie, iar prenumele îl diferențiază de ceilalți membri ai familiei. Numele și prenumele sunt înscrise într-un act numit **certificat de naștere**.

■ Alte acte de identitate sunt **cartea de identitate** și **pașaportul**. Pe aceste acte nu se fac modificări și se păstrează cu toată grija.

Exersați!

1. Cereți părinților o copie după certificatul tău de naștere și completați o fișă personală după modelul:

Cod numeric personal .....

Numele de familie .....

Prenumele .....

Sexul .....

Data nașterii .....

Locul nașterii .....

Părinții .....

2. Aflați datele personale ale celorlalți membri ai familiei și stabiliți asemănările și deosebirile. Scrieți-le!

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

IDENTITATE CULTURALĂ

CATALOGUL

Într-o zi, elevii și-au manifestat dorința de a afla datele consemnate în catalog. Doamna învățătoare a deschis catalogul, iar elevii au observat conținutul acestuia. Fiecare elev și-a regăsit înscrise datele personale. Au citit disciplinele școlare: limba română, limba maternă, limba modernă, religie...

Li s-a explicat că limba maternă este limba pe care copilul o învață în primii ani de viață, de la părinți. Copiii care au o altă limbă maternă decât limba română au dreptul să o studieze în școală.

La sfârșitul catalogului sunt consemnate datele personale ale elevilor.

3. Ce religii cunoașteți?

4. De ce în catalog nu este specificată o anumită religie?

Lucrați împreună!

1. Identificați articolul din *Convenția ONU cu privire la drepturile copilului* care se referă la identitatea culturală.

2. Prezentați tradiții, obiceiuri la care participă copiii. Arătați semnificația lor.

3. Cunoașteți obiceiuri practicate de alte etnii? Dați exemple.

.....

.....

.....

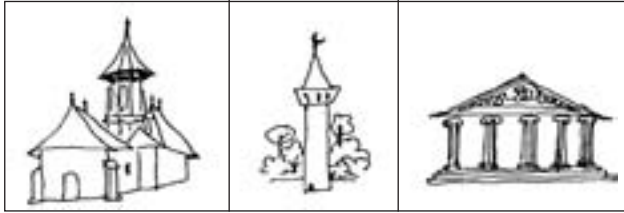
Răspundeți!

1. Ce drept li se respectă în școală copiilor care au o altă limbă maternă decât limba română?

2. De ce este important să se studieze în școli limba maternă?

Discutați!

1. Priviți desenele:

- Recunoașteți clădirile?
- Precizați unde se reunesc credincioșii.
- Descrieți lăcașul de cult în care mergeți de obicei.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. În localitatea noastră, copiii de etnii diferite au organizat la Clubul copiilor o serbare.

Priviți desenele de mai jos:

- Descrieți costumele purtate de copii, precizând etniile cărora aparțin.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

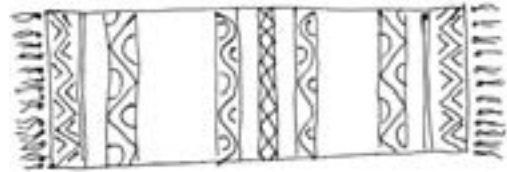
.....

.....

.....

- Motivați de ce copiii poartă costume specifice etniei lor.

- Cunoașteți persoane care aparțin altor etnii? Ce relații există între persoanele de etnii diferite?

Rețineți!

- Copilul are dreptul să cunoască valorile culturale ale grupului din care face parte. În același timp, trebuie să respecte valorile culturale ale altora.

Exersați!

Realizați un desen care să illustreze dreptul copilului la identitatea sa culturală.

EVALUARE

Știm ce înseamnă:

- identitate;
- cetățenie;
- acte de identitate;
- identitate culturală.

1. Scrieți cât mai multe date privind identitatea voastră.

.....
.....
.....

2. Prin ce acte demonstrezi tu că ești cetățean cu drepturi și îndatoriri?

.....
.....
.....

3. De ce este important:

- să-ți păstrezi limba maternă?
- să fii cetățean al unei țări?

.....
.....
.....

4. Alcătuiți un text și un afiș cu unul dintre obiceiurile la care ați participat.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

II

FAMILIA

Citiți următoarele articole din *Convenția ONU cu privire la drepturile copilului*. Comentați-le!

ARTICOLUL 5

Statul are datoria de a respecta drepturile și responsabilitățile părinților, ale celorlalți membri ai familiei în îndrumarea și orientarea copilului pentru dezvoltarea capacităților sale.

ARTICOLUL 18

Ambii părinți au responsabilități comune în creșterea copiilor lor, iar statul trebuie să-i sprijine.

ARTICOLUL 27

Orice copil are dreptul de a beneficia de un nivel de viață care să permită dezvoltarea sa fizică, mentală, spirituală, morală și socială. Părinților le revine, în primul rând, responsabilitatea de a asigura, în limita posibilităților lor, condițiile de viață necesare în vederea dezvoltării copilului.

ARTICOLUL 21

În țările în care adopția este recunoscută, ea se va face numai în interesul copilului, cu toate garanțiile necesare și cu acordul autorităților competente.

Dicționar explicativ

responsabilitate – obligația de a efectua un lucru; răspundere.
adopție – luarea unui copil de către altă familie decât cea în care s-a născut, spre a fi îngrijit până la maturitate.
spiritual – care se referă la spirit, suflet; religios.
autoritate – reprezentant al statului.

FAMILIA MEA

Dragi copii,

Mă numesc Simina. Mama îmi spune Siminuca, iar fratele meu, Simi. Bunica mă dezmiardă Siminuța, iar bunicul Siminel. Noi locuim împreună.

Părinții mei sunt foarte ocupați, dar își fac timp pentru a ne învăța lucruri importante. Uneori, chiar se joacă cu noi.

Mai am doi bunici, părinții mamei, care locuiesc în altă localitate.

Pe ei i-am vizitat la sfârșitul săptămânii. Mi-au dăruit o biblie veche, care i-a aparținut străbunicului.

Vlad, fratele meu, e mai mare ca mine. Îi place să citească și să asculte muzică. M-a învățat să lucrez pe calculator. Împreună, ne ajutăm părinții și bunicii în gospodărie.

Simina

Răspundeți!

1. Care sunt persoanele ce fac parte din familia Siminei?

2. De ce o alintă membrii familiei pe Simina?

3. Ce spune Simina despre părinții ei? Dar despre bunici?

Discutați!

1. Ce învață copiii de la părinți și bunici?

2. Comentați proverbul: „Când îi dai omului un pește, îi dai hrană pentru o zi. Când îl înveți să pescuiască, îi dai hrană pentru toată viața”.

Lucrați împreună!

1. Completați liniile punctate:
Responsabilitățile părinților față de copii:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Obligațiile copiilor în familie:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

2. Joc de rol:

Priviți ilustrația din titlu (pagina 11) și interpretați rolurile personajelor.

Rețineți!

■ „Familia constituie elementul fundamental al societății. Ea ocrotește copilul și are dreptul la ocrotire din partea societății.”

(*Declarația universală a drepturilor omului*)

- Există mai multe tipuri de familie:
  - familia nucleară (părinți și copii);
  - familia extinsă (părinți, copii, bunici, unchi, mătuși, veri);
  - familia monoparentală (un singur părinte și copii).

PROTECȚIA COPILOR FĂRĂ FAMILIE

ȘI EU AM O FAMILIE!

Florin, un băiețel de doi ani, a fost abandonat în spital de mama lui. Autoritățile i-au căutat părinții, dar nu au fost găsiți. A fost anunțată Direcția pentru Protecția Copilului, care a hotărât trimiterea lui Florin într-un centru de plasament pentru copii. Au fost contactate rudele lui Florin, dar acestea nu au putut să-l primească în familie. Atunci autoritățile au decis ca băiețelul să fie dat în grija unor asistenți maternali. Acum are un cămin, „părinți” și „frați”.

Răspundeți!

1. De ce credeți că a fost abandonat Florin?

Exersați!

1. Scrieți numele membrilor familiei voastre.

.....
.....
.....
.....

2. Tatăl lui Gabriel este plecat în străinătate, la muncă. Grija familiei rămâne numai pe umerii mamei. Ea nu mai are timp să vorbească cu copiii despre preocupările și dorințele lor.

- Ce simt copiii?
- Care pot fi consecințele acestei situații?
- Cum se poate rezolva problema?

3. Realizați un desen: „Eu și familia mea”.

2. Ce au făcut autoritățile pentru a rezolva cazul lui Florin?

3. Unde locuiește acum băiatul?

4. Cine se ocupă de creșterea și educația lui?

Discutați!

1. Statul oferă protecție copiilor lipsiți de mediul familial și le asigură îngrijirea prin:

- plasament în familie;

- adopție;
- instituționalizare în case de copii.

Alegeți modalitatea de rezolvare a unor astfel de cazuri pe care o considerați cea mai bună. Argumentați-vă alegerea.

2. Prezentați un caz real sau imaginar despre un copil care, pentru a beneficia de îngrijire corespunzătoare, a fost încredințat spre creștere unei alte familii sau unei instituții.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. Care dintre următoarele nevoi pot fi asigurate mai bine în cadrul unei familii? Bifați răspunsul în căsuțele de mai jos.

☐ educație	☐ adăpost
☐ modele de viață	☐ supraveghere
☐ afecțiune	☐ îngrijire medicală

Lucrați împreună!

1. Identificați articolele din *Convenția ONU cu privire la drepturile copiilor* care se referă la protecția copiilor fără familie.

2. Părinților le revine responsabilitatea creșterii copiilor, iar autoritățile trebuie să îi sprijine. Explicați cum ar putea fi ajutate familiile care se gândesc să-și abandoneze copiii de către:

- medic;
- profesor;
- polițist;
- preot;
- om politic;

3. Împărțiți-vă în trei echipe și citiți una dintre poveștile: „Neghiniță”, „Hansel și Gretel”, „Cenușăreasa”.

● Ce drepturi ale copilului au fost încălcate în fiecare caz?

● „Părinții vitregi” sunt întotdeauna răi? Motivați răspunsul.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Rețineți!

■ Direcția pentru Protecția Copilului poate ajuta copiii și familiile aflate în dificultate prin: centre de zi, centre maternale, centre de consiliere, plasament în familia rudelor, plasament în asistență maternală etc.

Deși e mai bine ca un copil să rămână în familia sa naturală, asistenții maternali pot oferi condiții de viață pentru creșterea și dezvoltarea copiilor.

Exersați!

1. Una dintre metodele prin care se oferă unui copil lipsit de mediul familial un cămin este adopția.

● Un copil adoptat este privilegiat sau dezavantajat față de ceilalți copii din familie? Argumentați.

2. Explicați enunțul: „Casa de copii nu e acasă”.

3. Invitați un asistent social care să vă vorbească despre modalitățile prin care statul ajută copiii aflați în dificultate.

GRIJA STATULUI FAȚĂ DE COPII

Încă de la naștere orice copil primește o alocație de stat, care vine în sprijinul creșterii și educării sale. Elevii care provin din familii aflate în dificultate primesc rechizite, burse sociale, tabere gratuite.

Răspundeți!

1. Cum sprijină statul familiile cu copii?
2. Ce măsuri de protecție ia statul pentru familiile aflate în dificultate?
3. Cu ce scop se iau aceste măsuri?

Discutați!

Observați simbolurile organizațiilor pentru protecția copiilor: UNICEF, Salvați Copiii.

- Ce organizații care vin în sprijinul copiilor mai cunoașteți?
- Cum puteți colabora cu aceste organizații?
- Ce activități ați putea desfășura în sprijinul copiilor aflați în dificultate?

Lucrați împreună!

Părinții lui Aurel s-au despărțit. Băiatul a rămas cu mama sa, dar păstrează legătura și

cu tatăl său, care îl iubește și contribuie la creșterea și educarea lui.

- Ce drept din *Convenție* este respectat de părinții copilului?
- Credeți că Aurel se simte altfel decât ceilalți copii? Motivați.

Rețineți!

■ Statul are obligația de a ajuta familia să asigure copiilor un nivel de viață adecvat. Formele prin care statul român sprijină familia sunt: alocație pentru copii, ajutor social, bursă socială, ajutoare pentru rechizite, tabere gratuite.

Exersați!

Imaginați-vă o organizație din care ați putea face parte și propuneți măsuri în favoarea copiilor.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

EVALUARE!

Știm ce înseamnă:

- familie nucleară;
- familie extinsă;
- familie monoparentală;
- plasament în asistență maternală;
- adopție.

1. Ce articole din *Convenție* prevăd responsabilitatea familiei în protecția, creșterea și dezvoltarea copiilor și obligația statului de a sprijini familia?
2. De ce trebuie protejată și sprijinită familia? Motivați.
3. Cum sunt ajutați copiii lipsiți de mediul familial?
4. Însemnați cu DA sau NU felul în care v-ar plăcea să vi se adreseze părinții:
  - Mi-ar plăcea să văd ordine în camera ta!
  - Povestește-mi ce s-a întâmplat la școală.
  - Dacă mai tragi cu mingea în fereastră, o pățești!
  - Trebuie mereu să mă fac de râs cu tine?
  - Ești un copil dezordonat!
  - Nu te juca cu mingea lângă fereastră, te poți juca pe teren.
  - Nu am crezut niciodată că vei reuși singur.
  - Îmi place că ai încercat și ai reușit.
5. Alcătuiți un tabel cu drepturile și îndatoririle copilului în familie.

Drepturi

Îndatoriri

Drepturi	Îndatoriri
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

6. Prezentați cât mai multe argumente pentru următoarele afirmații:
  - Copiii învață să-și exercite drepturile întâi în familie.
  - Copilul trebuie să participe la viața familiei prin asumarea unor responsabilități.
  - Copiii sunt responsabilitatea fiecăruia dintre părinți.
7. Scrieți o scrisoare adresată părinților în care să prezentați rolul familiei în viața voastră sau desenați familia pe care ați dori să o aveți când veți fi mari.

CUPRINS

I. IDENTITATEA	5	V. OPINIA	30
Nume și cetățenie	6	Opinia copilului	31
Identitate culturală	7	Opinia în școală	32
<i>Evaluare</i>	9	Libertatea de asociere	33
		<i>Evaluare</i>	35
II. FAMILIA	10	VI. ODIHNĂ ȘI RECREERE	36
Familia mea	11	Recreere și activități culturale	37
Protecția copiilor fără familie	12	Jocul	38
Grija statului față de copii	14	<i>Evaluare</i>	39
<i>Evaluare</i>	15		
III. EDUCAȚIA	16	VII. PROTEJAREA VIETII	41
La școală	17	Regulile de circulație	42
Elevul de azi	18	Copiii și conflictele armate	43
Accesul la informare	20	Protejarea vieții private	44
<i>Evaluare</i>	21	Nondiscriminarea	45
		<i>Evaluare</i>	47
IV. SĂNĂTATEA	23	Proiect de programă pentru disciplina	
Sănătatea și serviciile sanitare	24	opțională Drepturile micului cetățean .	48
Igienă și salubritate	25	Modalități de evaluare	52
Ocrotirea mediului	26	Planificarea calendaristică orientativă ..	53
Copilul și comunitatea	28		
<i>Evaluare</i>	29		

Drepturile micului cetățean

Concepută din dorința de răspândire a ideilor *Convenției ONU cu privire la drepturile copilului* printr-un ansamblu de activități specifice, această lucrare, destinată elevilor claselor a III-a și a IV-a, se dorește a fi un instrument prin care să se realizeze înțelegerea conținutului *Convenției* și să se stimuleze participarea activă a copiilor la promovarea drepturilor lor.

Prin activitățile propuse, autorii au urmărit cunoașterea și înțelegerea drepturilor copilului, formarea de competențe pentru tipurile de practici necesare unei societăți democratice, formarea de atitudini deschise și angajate față de ceilalți membri ai societății și față de problemele sociale și morale.

Studiind disciplina opțională *Drepturile micului cetățean*, copiii vor ști care le sunt drepturile, vor recunoaște situațiile de încălcare a drepturilor copilului și vor putea pretinde respectarea lor. Ei îi vor informa și pe alții despre *Convenția ONU cu privire la drepturile copilului*. Cu cât vor fi mai mulți copii care își cunosc drepturile și cu cât vor fi mai mulți adulți care le recunosc, lumea va fi mai bună pentru toți.

ISBN: 973-653-779-X

978973615377901